

Міністерство освіти і науки України
Харківська національна академія міського господарства

К.В. Данова

НАВЧАЛЬНА І РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Основи охорони праці»

для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання напряму підготовки
1004 (6.070101) «Транспортні технології» спеціальностей «Транспортні системи», «Організація і регулювання дорожнього руху», «Організація перевезень і управління на транспорті»

Навчальна і робоча програма навчальної дисципліни «Основи охорони праці» / для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання напряму підготовки 1004 (6.070101) спеціальностей «Транспортні системи», «Організація і регулювання дорожнього руху», «Організація перевезень і управління на транспорті» / К.В. Данова; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 18 с.

Укладач: К.В. Данова

Затверджено на засіданні кафедри «Безпека життєдіяльності»

Протокол № 3 від 25.09.2008 р.

Вступ	4
1. Програма навчальної дисципліни	6
1.1 Мета, предмет та місце дисципліни.....	6
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	7
1.3 Освітньо-кваліфікаційні вимоги	8
1.4 Анотація програми навчальної дисципліни.....	9
2. Робоча навчальна програма	11
2.1 Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи.....	11
2.2 Зміст дисципліни	11
2.3 Розподіл часу за модулями і змістовими модулями	13
2.4 Лекційний курс (денне навчання)	13
2.5 Практичні (семінарські) заняття	14
2.6 Лабораторні роботи	14
2.7 Індивідуальні завдання: курсний проект (робота), РГР, контрольна робота тощо.....	14
2.8 Самостійна навчальна робота студента.....	15
2.9 Засоби контролю та структура залікового кредиту	16
2.10 Інформаційно-методичне забезпечення	17

ВСТУП

Потреба належної підготовки фахівців напряму підготовки 1004 (6.070101) «Транспортні технології» з питань охорони праці обумовлена необхідністю забезпечення здорових і безпечних умов праці, формування ціннісних орієнтацій пріоритетності життя і здоров'я людей по відношенню до результатів виробничої діяльності. «Основи охорони праці» — це комплексна дисципліна, яка базується як на загальноосвітніх, так і на загальнотехнічних та спеціальних дисциплінах. Особливо тісно дисципліна „Основи охорони праці" пов'язана з безпекою життєдіяльності, науковою організацією праці, ергономікою, інженерною психологією та технічною естетикою. Всі вищезазначені дисципліни належать до комплексу наук, що вивчають людину в процесі праці. В цих дисциплін єдина мета — сприяти підвищенню продуктивності праці, збереженню здоров'я, зменшенню впливу несприятливих факторів. В той же час всі вони підходять до цієї мети з різних сторін і на різних рівнях.

Мета та завдання вивчення дисципліни «Основи охорони праці» - надання майбутнім спеціалістам теоретичних знань і практичних навичок, необхідних для вирішення питань, пов'язаних із забезпеченням безпечних і нешкідливих умов праці, при розробці і використанні нової техніки та технологічних процесів на транспорті, організації транспортних перевезень, які виключають негативну дію на людину та навколишнє природне середовище. Предмет вивчення у дисципліні - теоретичні і практичні основи управління охороною праці в умовах виробництва, методи запобігання та захисту працівників від дії небезпечних та шкідливих умов праці на транспортних підприємствах. Для реалізації мети розглядаються: правові та організаційні питання охорони праці (складові частини охорони праці, аналіз причин травматизму на транспорті, законодавча та нормативна база України з охорони праці, міжнародне право з охорони праці), основи гігієни праці та виробничої санітарії (нормалізація повітряного середовища у виробничих приміщеннях транспортних підприємств, освітлення виробничих приміщень, захист від акустичних та електромагнітних випромінювань), основи безпеки виробничих процесів (загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання транспортних підприємств, вимоги безпеки до виробни-

чих процесів на транспорті, електробезпека), пожежна безпека (основні нормативні документи з пожежної безпеки, аналіз причини виникнення пожеж на транспорті, небезпечні фактори пожежі, механізм і засоби гасіння пожеж).

Програма розроблена на основі: ОКХ ГСВО МОНУ напряму підготовки 1004 (6.070101) «Транспорті технології», 2004 р. ОПП ГСВО МОНУ напряму підготовки 1004 (6.070101) «Транспорті технології», 2004 р. СВО ХНАМГ варіативна частина освітньо-кваліфікаційної характеристики КХ-6.070101.

Згідно робочих навчальних планів дисципліна «Основи охорони праці» є обов'язковою до вивчення студентами. Загальний обсяг навчальної роботи студента складає 1,5 кредиту / 54 години. Формою підсумкового контролю є іспит.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1 Мета, предмет та місце дисципліни

1.1.1 Мета та завдання вивчення дисципліни – надання майбутнім спеціалістам теоретичних знань і практичних навичок, необхідних для вирішення питань, пов'язаних із забезпеченням безпечних і нешкідливих умов праці, при розробці і використанні нової техніки та технологічних процесів на транспорті, організації транспортних перевезень, які виключають негативну дію на людину та навколишнє природне середовище.

1.1.2 Предмет вивчення у дисципліні – теоретичні і практичні основи управління охороною праці в умовах виробництва, методи запобігання та захисту працівників від дії небезпечних та шкідливих умов праці на транспортних підприємствах.

1.1.3 Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Фізика	Охорона праці в галузі
Вища математика	
Хімія	
Основи екології	Виконання дипломних проєктів та магістерських робіт
Безпека життєдіяльності	
Суспільно-економічні дисципліни	
Загально-технічні дисципліни	

1.2 Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 1. Основи охорони праці (1,5 кредитів / 54 години)

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 1.1. Правові та організаційні питання охорони праці. Гігієна праці та виробнича санітарія (1 кредит / 36 годин)

Навчальні елементи

1. Структура курсу «Основи охорони праці». Міжнародне право з охорони праці.
2. Законодавча та нормативна база України з охорони праці
3. Нормалізація повітряного середовища у виробничих приміщеннях транспортних підприємств. Освітлення виробничих приміщень
4. Захист від акустичних та електромагнітних випромінювань

ЗМ 1.2. Основи безпеки виробничих процесів. Пожежна безпека (0,5 кредиту / 18 годин)

Навчальні елементи

1. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання транспортних підприємств. Вимоги безпеки до виробничих процесів на транспорті
2. Електробезпека
3. Аналіз причини виникнення пожеж на транспорті. небезпечні фактори пожежі. Механізм і засоби гасіння пожеж

1.3 Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Типові задачі діяльності, у яких використовуються вміння та знання	Виробничі та соціальні функції, до яких відносяться типові задачі діяльності
<p>Студент повинен знати: законодавчі та нормативні документи з охорони праці, концепції організації охорони праці у державі та на виробництві, обов'язки і відповідальність роботодавців підприємств по забезпеченню здорових і безпечних умов праці, основні міжнародні документи з охорони праці, методи і засоби забезпечення нормативних значень параметрів небезпечних та шкідливих факторів на виробництві.</p> <p>Студент повинен вміти: ідентифікувати небезпечні та шкідливі виробничі фактори, що супроводжують працю на виробництві, організувати вирішення питань охорони праці на виробництві, використовувати нормативні документи та забезпечувати безпечні та нешкідливі умови праці на виробництві, організовувати та брати участь у розслідуванні нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.</p>	<p>Виробнича: організація охорони праці на виробництві у відповідності до діючих нормативних документів.</p> <p>Соціально-виробнича: ідентифікація небезпечних та шкідливих факторів з метою запобігання травматизму, професійних захворювань, аварій, пожеж на виробництві.</p> <p>Соціально-побутова: якісна організація праці шляхом дотримання рівнів небезпечних та шкідливих виробничих факторів у допустимих межах з метою збереження здоров'я працівників та їх нащадків.</p>	<p>Проектувальна: знання конструкції та особливостей застосування захисних пристроїв, що застосовуються для забезпечення безпеки технологічного устаткування та процесів на виробництві.</p> <p>Організаційна: організаційні заходи з метою дотримання вимог нормативних щодо безпечного проведення робіт.</p> <p>Управлінська: оперативно-методичне керівництво роботою з охорони праці на підприємствах транспорту.</p> <p>Виконавська: складання комплексних заходів щодо встановлення нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.</p> <p>Технічна: організація безпечної експлуатації технологічного обладнання та процесів на виробництві.</p>

1.4 Анотація програми навчальної дисципліни

Основи охорони праці

Мета та завдання вивчення дисципліни - надання майбутнім спеціалістам теоретичних знань і практичних навичок, необхідних для вирішення питань, пов'язаних із забезпеченням безпечних і нешкідливих умов праці, при розробці і використанні нової техніки та технологічних процесів на транспорті, організації транспортних перевезень, які виключають негативну дію на людину та навколишнє природне середовище. Предмет вивчення у дисципліні - теоретичні і практичні основи управління охороною праці в умовах виробництва, методи запобігання та захисту працівників від дії небезпечних та шкідливих умов праці на транспортних підприємствах. Для реалізації мети розглядаються: правові та організаційні питання охорони праці (складові частини охорони праці, аналіз причин травматизму на транспорті, законодавча та нормативна база України з охорони праці, міжнародне право з охорони праці), основи гігієни праці та виробничої санітарії (нормалізація повітряного середовища у виробничих приміщеннях транспортних підприємств, освітлення виробничих приміщень, захист від акустичних та електромагнітних випромінювань), основи безпеки виробничих процесів (загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання транспортних підприємств, вимоги безпеки до виробничих процесів на транспорті, електробезпека), пожежна безпека (основні нормативні документи з пожежної безпеки, аналіз причини виникнення пожеж на транспорті, небезпечні фактори пожежі, механізм і засоби гасіння пожеж).

The purpose and task of studying of discipline is the granting to the future experts of the theoretical knowledge and the practical skills necessary for the decision of questions, the safe with maintenance safe and harmless working conditions, by development and use of new engineering and technological processes on transport, the organization of transport transportation which exclude negative influence on the person and environmental natural environment. A subject of studying in discipline - theoretical and practical bases of management of a labour safety in conditions of manufacture, methods of prevention and protection of workers against action of dangerous and harmful working conditions on transport agencies. For realization of the purpose are considered(examined): Legal and organizational questions of a labour safety (components of a labour safety, the analysis of the reasons of a traumatism on transport, legislative and normative base of Ukraine on a labour safety, international law on a labour safety), bases of hygiene of work and industrial sanitary (normalization of the air environment in industrial premises(rooms) of transport agencies, illumination of industrial premises(rooms), protection against acoustic and electromagnetic radiation), bases of safety of productions (general(common) safety requirements to the process equipment of transport agencies, safety requirements to productions on transport, electrosafety), fire safety (the basic normative documents on fire safety, the analysis of the reasons of occurrence of fires on the transport, dangerous factors of a fire, the mechanism and means of suppression of fires).

Цель и задача изучения дисциплины - предоставление будущим специалистам теоретических знаний и практических навыков, необходимых для решения вопросов, связанных с обеспечением безопасных и безвредных условий труда, при разработке и использовании новой техники и технологических процессов на транспорте, организации транспортных перевозок, которые исключают негативное воздействие на человека и окружающую природную среду. Предмет изучения в дисциплине - теоретические и практические основы управления охраной труда в условиях производства, методы предотвращения и защиты работников от действия опасных и вредных условий труда на транспортных предприятиях. Для реализации цели рассматриваются: правовые и организационные вопросы охраны труда (составные части охраны труда, анализ причин травматизма на транспорте, законодательная и нормативная база Украины по охране труда, международное право по охране труда), основы гигиены труда и производственной санитарии (нормализация воздушной среды в производственных помещениях транспортных предприятий, освещение производственных помещений, защита от акустических и электромагнитных излучений), основы безопасности производственных процессов (общие требования безопасности к технологическому оборудованию транспортных предприятий, требования безопасности к производственным процессам на транспорте, электробезопасность), пожарная безопасность (основные нормативные документы по пожарной безопасности, анализ причин возникновения пожаров на транспорте, опасные факторы пожара, механизм и средства тушения пожаров).

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи (за робочими навчальними планами денної форми навчання)

Спеціальність, спе- ціалізація (шифр, аббревіатура)	Семестр(и)	Загальний обсяг		Годин								Іспити (сем.)	Заліки (сем.)
		Кредити	Години	Аудиторні	у тому числі			Самостійна робота	у тому числі				
					Лекції	ІЗ семінари	ЛР		КР	КП/КуР	РГР		
спеціа- льності 6.070101 ТС ОП ОР	5	1,5	54	18	18	-	-	36	-	-	-	5	-

2.2 Зміст дисципліни

(обов'язкова складова за СВО ХНАМГ ПНД _____ та додаткова частина)

Модуль 1. Основи охорони праці (1,5 кредитів / 54 години)

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 1.1. Правові та організаційні питання охорони праці. Гігієна праці та виробнича санітарія (1 кредит / 36 годин)

Навчальні елементи

1. Структура курсу «Основи охорони праці». Міжнародне право з охоро-
ни праці.
2. Законодавча та нормативна база України з охорони праці

3. Нормалізація повітряного середовища у виробничих приміщеннях транспортних підприємств. Освітлення виробничих приміщень

4. Захист від акустичних та електромагнітних випромінювань

ЗМ 1.2. Основи безпеки виробничих процесів. Пожежна безпека (0,5 кредиту / 18 годин)

Навчальні елементи

1. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання транспортних підприємств. Вимоги безпеки до виробничих процесів на транспорті

2. Електробезпека

3. Аналіз причини виникнення пожеж на транспорті. Небезпечні фактори пожежі. Механізм і засоби гасіння пожеж

2.3 Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1	1,5 / 54	18	-	-	36
ЗМ 1.1	1 / 36	12	-	-	24
ЗМ 1.2	0,5 / 18	6	-	-	12

2.4 Лекційний курс (денне навчання)

Зміст	Кількість годин
1	2
ЗМ 1.1. Правові та організаційні питання охорони праці. Гігієна праці та виробнича санітарія	12
Складові частини охорони праці. Аналіз причин травматизму на транспорті	0,5
Законодавча та нормативна база України з охорони праці	2
Державне соціальне страхування від нещасних випадків, аварій та професійних захворювань на виробництві	1
Навчання з питань охорони праці	1
Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.	1
Міжнародне право з охорони праці	0,5
Основні поняття фізіології і гігієни праці.	0,5
Класифікація небезпечних та шкідливих виробничих факторів	0,5
Нормалізація повітряного середовища у виробничих приміщеннях транспортних підприємств	2
Освітлення виробничих приміщень	1
Захист від акустичних та електромагнітних випромінювань	2
ЗМ 1.2. Основи безпеки виробничих процесів. Пожежна безпека	6
Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання транспортних підприємств	1
Вимоги безпеки до виробничих процесів на транспорті	1
Електробезпека	1

Продовження табл.

1	2
Основні нормативні документи з пожежної безпеки	1
Аналіз причини виникнення пожеж на транспорті. Небезпечні фактори пожежі	1
Механізм і засоби гасіння пожеж	1
Всього:	18

2.5 Практичні (семінарські) заняття (денне навчання)

Не передбачено робочим навчальним планом.

2.6 Лабораторні роботи (денне навчання)

Не передбачено робочим навчальним планом.

2.7 Індивідуальні завдання:

курсний проект (робота), РГР, контрольна робота тощо

Не передбачено робочим навчальним планом.

2.8 Самостійна навчальна робота студента

Самостійна робота студентів передбачає ознайомлення із основною літературою та додатковими інформаційними та нормативними джерелами, які визначені тематичним планом і необхідні для повного засвоєння дисципліни, що вивчається (18 годин); та виконання індивідуального семестрового завдання (ІСЗ) (18 годин).

№ п/п	Самостійна навчальна робота студента	Кількість годин
1	Змістовий модуль 1.1 Правові та організаційні питання охорони праці. Гігієна праці та виробнича санітарія	12
1.1	Основні травмонебезпечні технологічні процеси транспортних підприємств	1
1.2	Відшкодування шкоди працівникам внаслідок нещасного випадку, професійного захворювання чи аварії на виробництві	4
1.3	Досвід вирішення питань з охорони праці у закордонних країнах	1
1.4	Класифікація виробничої вентиляції. Конструкція та улаштування вентиляції. Кондиціонування повітря	2
1.5	Типи джерел світла виробничого освітлення. Зовнішнє освітлення територій транспортних підприємств	2
1.6	Колективні та індивідуальні засоби захисту від випромінювання	2
2.	Змістовий модуль 1.2 Основи безпеки виробничих процесів. Пожежна безпека	6
2.1.	Вимоги безпеки до виробничого устаткування та технологічних процесів	1
2.2.	Вимоги безпеки до виробничих процесів на транспорті. Зварювальні роботи. Роботи на верстатному обладнанні	1
2.3.	Електробезпека. Організаційно-технічні засоби забезпечення електробезпеки виробничого устаткування. Засоби індивідуального захисту в електроустановках	1
2.4.	Основні нормативні документи з пожежної безпеки	1
2.5.	Аналіз причини виникнення пожеж на транспорті. Небезпечні фактори пожежі	1
2.6.	Стаціонарні та переносні засоби пожежегасіння	1
	Всього:	18

Зміст індивідуального семестрового завдання:

- 1) для заданого виду робіт визначити оптимальні та допустимі параметри мікроклімату та розробити відповідні організаційно-технічні заходи щодо покращення умов праці за рахунок нормалізації параметрів повітряного середовища;
- 2) для заданої шкідливої речовини визначити перевищення гранично допустимої концентрації, встановити клас небезпеки, періодичність контролю та розробити заходи щодо нормалізації повітряного середовища виробничого приміщення транспортного підприємства;
- 3) для заданих характеристик зорової роботи, що проводиться у виробничому приміщенні транспортного підприємства, визначити нормативні показники освітленості для штучного, природного та суміщеного освітлення;
- 4) для заданого виду професійної діяльності визначити допустимі рівні звукового тиску шуму від промислових джерел транспортних підприємств та розробити відповідні шумозахисні заходи.

2.9 Засоби контролю та структура залікового кредиту

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Максимальна кількість балів %
Модуль 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1 Тестування	20
ЗМ 1.2 Тестування	20
Захист індивідуального семестрового завдання	20
Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 1	
Іспит	40
Всього за модулем 1	100 %

Поточний контроль засвоєння матеріалу курсу проводиться у формі тестів по бальній шкалі для кожного змістовного модуля. Підсумковий контроль визначає систему і структуру знань студента у цілому. Він проводиться у формі іспиту на підставі результатів поточного контролю та захисту індивідуального семестрового завдання, а також успішного засвоєння проблемних питань, винесених на самостійну підготовку.

Студенти, які успішно виконали у встановлений термін усі навчальні завдання, допускаються до іспиту.

2.10 Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1. Основи охорони праці. За ред, К.Н. Ткачука. Підручник. К., "Основа", 2003.	ЗМ 1-2
2. Основи охорони праці: Навчальний посібник / За ред. В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 480 с.	ЗМ 1-2
3. Гандзюк М. П., Желібо Є. П., Халімовський М. О. Основи охорони праці: Підруч. для студ. ВНЗ. За ред. М. П. Гандзюка. - К.: Каравела, 2004.	ЗМ 1-2
4. Жидацький В.Ц. Основи охорони праці Підручник. - Львів., "Афіша". 2004.	ЗМ 1-2
5. Князевский Б.А. и др. Охрана труда в электроустановках. – М., 1983.	ЗМ 2
6. Долин П.А. Основы техники безопасности в электроустановках. – М.: Энергоатомиздат, 1984. – 448 с.	ЗМ 2
7. Безопасность производственных процессов: Справочник / Под общ. ред. С.В. Белова. – М.: Машиностроение, 1985. – 448 с.	ЗМ 2
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)	
1. Основи охорони праці. Лабораторний практикум. За ред. Б.М. Коржика. На-вчальний посібник. - Х., ХДАМГ, 2002.	ЗМ 1-2
2. Інженерні рішення з охорони праці при розробці дипломних проектів інженерно-будівельних спеціальностей. За ред В.В. Сафонова. – К., 2000.	ЗМ 1-2
3. ДСТУ, ГОСТн ССБТ, СНиП, ДБН, ДСН та інші нормативно-правові документи з охорони праці.	ЗМ 1-2
4. Електронні сайти мережі Internet: http://ohrana.mbr.sumy.ua , http://www.dnop.kiev.ua/ , http://document.org.ua/dnaop/index.php .	ЗМ 1-2
3. Методичне забезпечення (реєстр методичних вказівок, інструкцій до лабораторних робіт, планів семінарських занять, комп'ютерних програм, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо)	
1. Основи охорони праці. Лабораторний практикум. ХДАМГ, 2002 (бібл. №0-75 65.9(2) 248Я7).	ЗМ 1-2
2. Данова К.В. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Основи охорони праці» (для студентів 3 курсу денної форми навчання факультету «Менеджмент»)	ЗМ 1-2

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Данова Карина Валеріївна

ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Навчальна і робоча програма навчальної дисципліни

(для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання напряму підготовки 1004 (6.070101) «Транспортні технології» спеціальностей «Транспортні системи», «Організація і регулювання дорожнього руху», «Організація перевезень і управління на транспорті»)

План 2009, поз. 281 Р

Підп. до друку 30.06.2009 р.

Друк на ризографі

Тираж 10 пр.

Формат 60x84 1/16

Ум. друк. арк. 0,9

Зам. № 5898

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731 від 19.12.2001